Αθήνα, 30 Δεκεμβρίου 2025

Αριθμ. Πρωτ.: 27

Προς: **Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας**
sec.dipa@prv.ypeka.gr
diavoulefsi.exp.tourismos@prv.ypeka.gr

ΘΕΜΑ: Υπόμνημα Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α. στο πλαίσιο της Διαβούλευσης της Μελέτης Δέουσας Εκτίμησης Επιπτώσεων του νέου Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τον Τουρισμό

Αξιότιμες Κυρίες/Κύριοι,

Ο Σύλλογος Ελλήνων Μηχανικών Πολεοδομίας, Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης (Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α.) συμμετέχει στη δημόσια διαβούλευση επί της Μελέτης Δέουσας Εκτίμησης Επιπτώσεων του νέου Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τον Τουρισμό, στο πλαίσιο του άρθρου 6 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και σε συνέχεια της από 3 Ιουλίου 2024 ανακοίνωσης "Διαβούλευση του νέου Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τον Τουρισμό και της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων", και υποβάλλει τις ακόλουθες παρατηρήσεις και προτάσεις.

Ειδικότερα:

Από τη μελέτη προκύπτει σαφώς ότι η συμβατότητα του προτεινόμενου Πλαισίου με το άρθρο 6 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ δεν είναι «άνευ όρων», αλλά εξαρτάται από την εφαρμογή συγκεκριμένων μέτρων αποφυγής και μετριασμού, καθώς και από τη λειτουργία ενός αποτελεσματικού και διαρκούς μηχανισμού παρακολούθησης.

Η διαπίστωση περί μη σημαντικών επιπτώσεων στην ακεραιότητα των προστατευόμενων τόπων προϋποθέτει, ότι τα μέτρα αποφυγής και μετριασμού που περιγράφονται στη Μελέτη θα εφαρμοστούν συστηματικά και με τρόπο ελέγξιμο, ενώ θα υπάρχει δυνατότητα επιβεβαίωσης της αποτελεσματικότητάς τους στην πράξη. Για τον λόγο αυτό, το ουσιώδες ζήτημα δεν είναι μόνο η περιγραφή των μέτρων, αλλά η εξασφάλιση ότι συγκροτείται ένα λειτουργικό πλαίσιο εφαρμογής, ικανό να αποτρέψει την εκδήλωση μεμονωμένων ή αθροιστικών επιπτώσεων.

Ιδιαίτερη βαρύτητα έχει η συνεκτίμηση των αθροιστικών και συνεργιστικών πιέσεων, οι οποίες προκύπτουν από πολλαπλές αναπτύξεις, από την έντονη εποχικότητα της τουριστικής ζήτησης και από τον συνδυασμό χρήσεων σε περιορισμένο χώρο. Η ανάγκη αυτή είναι εντονότερη σε νησιωτικές και παράκτιες περιοχές, όπου η φέρουσα ικανότητα καθορίζεται από περιορισμένους φυσικούς πόρους και κρίσιμες υποδομές (κυρίως υδατική επάρκεια, διαχείριση λυμάτων, απορριμμάτων κ.ά.). Σε αυτό το πλαίσιο, η αξιολόγηση και η παρακολούθηση των επιπτώσεων οφείλουν να οργανώνονται ανά κατηγορία και τύπο χώρου, συνεκτιμώντας όχι μόνο ποσοτικά μεγέθη (όπως αριθμό κλινών ή δυναμικότητα), αλλά και:

- τη χωρική κατανομή και τον βαθμό ευαισθησίας των περιοχών Natura 2000,

- τις αθροιστικές επιπτώσεις σε επίπεδο νησιού ή λειτουργικής χωρικής ενότητας,
- την τρωτότητα των φυσικών πόρων υπό συνθήκες κλιματικής κρίσης.

Ιδίως για τις νησιωτικές περιοχές, η προσέγγιση ανά διοικητική ενότητα δεν επαρκεί για την αποτύπωση των αθροιστικών πιέσεων που αναγνωρίζει ρητά η Δέουσα Εκτίμηση, και απαιτείται λειτουργική, χωρικά συνεκτική θεώρηση.

Για να καταστούν τα συμπεράσματα της εν λόγω μελέτης, επιστημονικά ισχυρά και επιχειρησιακά εφαρμόσιμα, απαιτείται η πρόβλεψη ενός σαφούς μηχανισμού παρακολούθησης, μέσω δεικτών περιβαλλοντικής πίεσης και απόδοσης. Ενδεικτικά, αναφέρονται δείκτες που συνδέονται με την κατανάλωση και το ισοζύγιο νερού, την παραγωγή και επεξεργασία λυμάτων, την παραγωγή και διάθεση αποβλήτων, την ενεργειακή κατανάλωση, καθώς και δείκτες όχλησης (όπως θόρυβος και φωτισμός) σε ζώνες οικολογικής ευαισθησίας. Κρίσιμη παράμετρος αποτελεί ο εκ των προτέρων καθορισμός κατωφλίων και κριτηρίων ενεργοποίησης, ώστε να προσδιορίζεται με αντικειμενικό και διαφανή τρόπο πότε μια απόκλιση αξιολογείται ως ουσιώδης και ποιες διορθωτικές παρεμβάσεις οφείλουν να δρομολογούνται. Η διαδικασία παρακολούθησης πρέπει να εντάσσεται σε πλαίσιο προσαρμοστικής διαχείρισης, με πρόβλεψη αναθεώρησης των όρων και των κατευθύνσεων εφαρμογής όταν τα διαθέσιμα δεδομένα καταδεικνύουν τάσεις υπέρβασης ορίων, μειωμένη αποτελεσματικότητα των μέτρων ή επιδείνωση κρίσιμων περιβαλλοντικών παραμέτρων.

Τέλος, κρίνεται αναγκαίο τα μέτρα αποφυγής και μετριασμού να μην παραμείνουν σε γενικό επίπεδο, αλλά να συνοδεύονται από ελάχιστη εξειδίκευση και προδιαγραφές εφαρμογής, ιδίως ως προς:

- τη διαχείριση υδατικών πόρων και τη σύνδεση με υδρολογικά ισοζύγια,
- την επάρκεια υποδομών λυμάτων και αποβλήτων σε σχέση με την εποχική αιχμή,
- τον περιορισμό φωτισμού, θορύβου και λοιπών οχλήσεων σε ευαίσθητες ζώνες, και
- τη χωροθέτηση και την ένταση χρήσεων σε συνάρτηση με την τρωτότητα οικοσυστημάτων και τη φέρουσα ικανότητα.

Συμπερασματικά

Η Δέουσα Εκτίμηση δεν αναιρεί τις επισημάνσεις του Συλλόγου στο πλαίσιο της προγενέστερης διαβούλευσης για το ΕΧΠ/ΣΜΠΕ. Αντίθετα, αναδεικνύει ότι η περιβαλλοντική συμβατότητα του ΕΧΠ Τουρισμού εξαρτάται από:

1. τη μετατροπή των μέτρων/παραδοχών της Μελέτης σε δεσμευτικούς όρους εφαρμογής, και
2. την ύπαρξη αποτελεσματικού μηχανισμού παρακολούθησης με σαφείς δείκτες, διαφάνεια και δυνατότητα προσαρμοστικής διαχείρισης.

Κατά συνέπεια, η ενσωμάτωση των κρίσιμων στοιχείων της Δέουσας Εκτίμησης στο καθεστώς εφαρμογής του Πλαισίου αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση τόσο για την περιβαλλοντική ουσία όσο και για τη νομική θωράκιση της θεσμοθέτησής του.

Με εκτίμηση,

Εκ μέρους του Δ.Σ.,

Η Πρόεδρος του Δ.Σ. Η Γεν. Γραμματέας του Δ.Σ.

Αναστασία Τασοπούλου Μαριάννα Πατελίδα